

ספר אחד עשר

(5-1) "משכאנו עדי ספינה וים, משכנו תחילה ספינתנו אל הים האלוהי והתקנו התורן והמפרשים בספינה השחורה; לקחנו הכבשים והעלינו אותם לסיפון, עלינו אף אנו, אבלים וחפויי ראש, שופכים ומעותינו הרבות. (10-6) רוח טובה נשבה מאחורי הספינה שחורת-החרטום ותמלא מפרשיה, בת-לוויה נהדרת אשר שלחה לנו קִירְקָה יפת-התלתלים, אלה נוראה היודעת שפת אנוש. אחר שטענו בעמל את כל אבזרי הספינה, ישבנו בתוכה; רוח וקברניט הם הם כיווננו בדרך. (15-11) כל היום תפחו מפרשיה בחצותה את נתיבי הים. שקע השמש נִירַד החושך על כל הדרכים; הגיעה ספינתנו עד קצווי אוקְאָנוֹס שמימי עמוקים. שם שוכנים הקִימְרִים, ארצם ועירם לוטים בענן ערפל. לעולם לא (20-16) יראם הָלִיוֹס בנוגה קרניו, לא בעלותו אל הרקיע המכופכ ולא בנטותו מן הרקיע לשוב אלי ארץ. ליל בעתה שם נפרש על פני בני-תמותה אומללים. באנו שמה והעלינו הספינה לחוף, הוצאנו את הכבשים (25-21) ופסענו לצד אפיקו של אוקְאָנוֹס, עד אשר הגענו למקום שציוותה לנו קִירְקָה.

כאן אחזו פְּרִימָדִס וְאֹוִרִילוֹכּוֹס את הקורבנות, ואנוכי שלפתי חרבי החרדה מצד ירכי. הפרתי שוחה, אמה אורכה ואמה רוחבה; (30-26) ניסכתי סביבה נסך לכל רוחות המתים, ראשית - חלב

כדי לשאול דבר נבואה מפי טִירְסִיאָס איש תְּבַאי' (570-566) כִּי דיברתי, וְיִשְׁבֵר לָכֶם בְּקִרְבֶּם. יִשְׁבוּ שָׁם וּמִירְרוּ בְּכִי וַיִּתְּלְשׁוּ שַׁעֲרֹת רֵאשָׁם, אֲךָ לֹאבְלָם לֹא הֵייתָה כָּל תּוֹחַלַת. וַיְהִי בְּלַכְתָּנוּ אֶל הַסְּפִינָה הַמְהִירָה וְאֶל חוֹף הַיָּם. אֲבָלִים וְחַפְיֵי רֵאשׁ, שׁוֹפְכִים דְּמַעוֹתֵינוּ הַרְבוֹת, (574-571) וְהִנֵּה קִירְקָה פּוֹסַעַת לְצַד סְפִינָתָנוּ הַשְּׁחוּרָה, וַתִּקְשׁוֹר שָׁם אֵיל וּכְבִשָּׁה שְׁחוּרָה. בְּנִקַּל חֲלָפָה עַל פְּנֵינוּ, וּמִי עֵינָיו תַּחֲזִינָה בְּאֵל הוֹלֵךְ אָנָּה וְאָנָּה, בְּלַתִּי אִם בְּצַחַן אֱלֹהֵי?

מתי אֶלְפֵנוֹ, איכה ירדת למקום עלטה ואופל? הקדמתי רגלי, חזיתי בספינתי השחורה!

כה דברתי, והוא הליל והשיב לי אמריו: 'צאצא-זאוס, בן-
זאוס, אודיסאוס רבי-התחבולות! (61-65) הרסוני אל וגורל אכזר
רין עד בלי די. שכנתי בהיכלה של קִירְקָה, נמתי שנתי נאשכתי,
כי יש לשוב ולרדת בסולם הגדול. לא כי, נפלתי היישר מן הגג
והשבר מפרקתי מן החוליות ותרד נפשי אל משכנות הָאֵדֶס. (66-
68) דעה אתחנן בפניך בשם אלה שהותרת מאחור ואינם כאן,
בשם אשתך ואביך, אשר טיפחך בהיותך עול-ימים, ובשם טֶלֶמְכּוֹס,
סאותו עזבת יחידי בהיכלותיך! הלא ידעתי, אשר בצאתך מכאן,
ממשכנות הָאֵדֶס, תשוב אל האי אֵיאִיאָה בספינתך העשויה-היטיב.
(71-75) או אז אצוּך, מלכי: זכרני! אל-נא תרחק ותעזבני מאחור
בלי מספר ובלי קבר, פן חלילה בעבורי תעור עליך חמת האלים.
לא כי, שרוף גופתי עם כלי נשקי כולם ושפוך לי תל על חוף הים
האפור, (76-80) גלעד לגבר אומלל, ויָדְעו גורלי גם דורות העתיד.
אחר שתקיים עבורי דברים אלה, תקע באותו התל את המשוט,
אשר בו חתרתי בעודי בחיים, בהיותי בקרב רעי'. כך דיבר, ואני
הסבתי לו ואמרתי: 'את כל אלה, הו האומלל, אקיים ואעשה!'

כך שחנו אנו השניים דברי יגון וישכנו, אנוכי מכאן,
ואחוז חרבי מעל פני הדם, וצלם רעי מעבר, ממלל סיפורו הארוך.
ותבוא נפש אמי שהלכה לעולמה, בתו של אֵוטוֹלִיקוֹס אמיץ-הלב,
אנטִיקְלִיאָה. (86-90) עזבתיה בחיים בצאתי לאֵילִיוֹס הקדושה;
ראיתה ובכיתי, ריחמתיה בלבי, אך עם זאת לא התרתי כי תבוא
ראשונה - חרף כאבי הנוקב - תקרב אל הדם, כטרם אלמד דבר
כפי טִירְסִיאָס.

ותבוא נפש טִירְסִיאָס איש תְּבָאי, (91-95) אחוז מטה של זהב,
יְכִידִי נִיאֵמֵר אלי: 'צאצא-זאוס, בן-לְאָרְטוֹס, אודיסאוס רב-
התחבולות! מדוע, הו האומלל, נטשת את זיו החמה ובאת לראות

מזהר כרבש, ואחר - יין מתוק, שלישית - מים וממעל דריתי
קמח שעורה לבנה. התחננתי אז אל קהל המתים כפני-האונים
לאמור, בבואי לאֵיתְקָה אקריב פרה עקה, הטובה בבנות הבקי,
(31-35) אעלנה לעולה בהיכלותי ואערום על המזבח מכל טובי,
מכל הצאן אשר לי. אחר שנשאתי כבש שכולו שחור, המצוין לעילא
המתים, לקחתי את הכבשים נאשסף גרונם (36-40) מעל השוחה
וַיַּגֵּר דַּמֵּם השחור. והנה יצאו מֶאֱרֵבוֹס נפשות המתים שהלכו
לעולמם: כלות, נערים וזקנים שבעי-יגע, בתולות רכות, זה עתה
אצרו כאב בלבן, וכן רבים שנפצעו מחניתות שחודד-נחושת, (41-
45) גברים שאֵרֶס קטלם, עוטים נשקם המגואל ברם! אלה כאן,
פסעו המונים סביב הבור מכל עבר והעלו צווחת אדירים; ויתקפני
פחד חיוור. או אז עודדתי את רעי וציוויתי להם כי יפשטו את עור
הכבשים, הם המוטלים שם כי נשחטו בנחושת חסרת-הרחמים,
(46-50) ישרפום ויתפללו לאלים, להָאֵדֶס העצום ולפֶרְסְפוֹניָאָה
המחרידה. אך אני שלפתי את חרבי החדה מצד ירכי וישבתי שם,
לא הנחתי לקהל המתים רפי-האונים להתקרב אל הדם, כטרם
אלמד דבר מפי טִירְסִיאָס.

(51-55) תחילה באה נפשו של אֶלְפֵנוֹר רעי, כי עדיין לא נקבר
תחת האדמה רחבת-הדרכים. הן הותרנו את גוויתו בהיכלה של
קִירְקָה, בלי מספר ובלי קבר, היות שעמלנו האחר דַּחְקֵנו. ראיתי
ובכיתי, ריחמתי בלבי (56-60) נאשא קולי נאומר לו מילים בנות

1 השוו לזורגיליוס, אינאֵיס, ספר שישי, טורים 305-308 (מרומית:
שלמה דיקמן):
הִנֵּה יִבְהַר הַשָּׁהֵל, אֵל מִימֵי הָאֵגֶס מִקֵּל עֵבֶר:
שֵׁם אִמְהוֹת וְאָבוֹת וְגוֹפּוֹת גְּבוּרִים וּבְנֵי-חַלֵּל:
יֵשׁ בְּקִרְבָּם נְעָרִים וּבְתוֹלוֹת עֲרִינּוֹת, כְּאֵזֶן עוֹד,
אֵף צְעִירִים שְׂרׁוּפִים לְעֵינֵי הַדִּירָהָם שֵׁם יְצוּפוּ.

את המתים ואת מחוז העצב? סור מן השוחה והרחק את חרבך החדה, (100-96) למען אשתה מן הדם ואומר לך דברי אמת!

כך דיבר, ואני נסוגתי ודחקתי את חרבי משובצת-מסמרות-הכסף לנרנה. ויהי ככלותו לשתות מן הדם השחור, פנה אלי נביא המופת וישא דבריו ויאמר: 'שיכה מתוקה תבקש, אודי־סאוס המפואר; (105-101) אך אחד האלים יקשה זאת עליך. אינני חושב כי תיעלם מעיניו של מרעידי-הארץ, הקוצף עליך בלבו, כועס משום שעיוורת את בנו יקירו. אך עם זאת, אולי עוד תגיעו הביתה, אף שתסבלו רעות, אם רק תוכל לרסן את לבך שלך ואת לב רעיך, (110-106) בואכה האי־תְרִינְקִיָה בספינתך העשויה-היטב, נמלט מים הארגמן; שם במרעה תמצאו בקר ובני צאן דשנים, עררי ה־לְיִוִס, הצופה ככול ולכול מאוין. אם לא תפגע בהם לרעה ותיתן דעתך לשיכה, (115-111) אולי עוד תגיעו לא־תְקָה, אף שתסבלו רעות. אך אם תויק להם, או אז חוזה אני אוברך לספינתך ולרעיך, ואתה, גם אם תמלט, הרי שתאחר ותבוא במצוקה, אחר שאיברת את רעיך כולם; תגיע באניית זרים ותמצא מכאובים בביתך: (120-116) גברים גבהי-לבב מכלים מחייתך, מחזורים אחר אשתך הדומה לאלות ונושאים תשורותיהם.

אולם כבואך תִּנְקַס מהם על עזות מצחם. אחר הורגך את המחזורים בהיכלותיך, בין בעורמה בין בגלוי בנחושת החדה, (121-125) קח לך משוט יפה ולך עד הגיעך אל בני-ארם, אשר אינם יודעים את הים ויאכלו מזונם בלי לתבלו במלח. לא יכירו ספינות שדופנותיהן־ארגמן, אף לא משוטים יפים, הם כנפי הספינות. (126-130) סימן מובהק אתן לך, ועליו לא תפסח: כאשר יפגשך עובר אורח ויאמר, כי נושא אתה מִנְדָה? על כתפך הארירה, תקע או את משוטך היפה בארמה והעלה קורבנות קודש נאים למושל פוֹסִירוֹן,

2 זהו כלי קדום אשר שימש לנפות את החיטה ולנקותה מן המוץ.

133-131) אֵל ופר וחזיר מִפְרֵה-חזירות. ולכשתשוב לביתך העלה וְיִשְׁמַחְמַח קרושות לאלים בני־האלמוות, אוחזי הרקיע הרחב, וְיִמְלֵךְ כפי הסדר. המוות יבואך הרחק מן הים, בלא ייסורים כל יָקֵי, יאספך (140-136) ואתה כבר זקן מופלג, ועמיך חיים סביבך וְיִשְׁמַחְמַח אמת לאמיתה סיפרתי.

145-141) רואה אני את זו הנפש, אולם בוא, ואמרת: 'טִי־סִי־אַס, את אלה הדברים, כך דיבר, ואני השבתי לו ואמרתי: 'טִי־סִי־אַס, את אלה הדברים, וְיִמְלֵךְ טוֹ האלים בעצמם. אולם בוא, אמור לי זאת ודייק בדבריך: וְיִמְלֵךְ רואה אני את זו הנפש, נפשה של אמי שהלכה לעולמה; וְיִמְלֵךְ היא יושבת חרישית עלי־יד הדם ואינה יכולה להישיר מבט אל בנה שלה, אף לא לשוחח עמו. אמור לי, אדוני, כיצד תכירני שהנני 'בנְקַל אומר כַּאֲנִי' כך דיברתי, והוא השיב לי מיד ואמר: (150-146) 'בנְקַל אומר לך הדבר ואשימנו בלבך. מי מהמתים שהלכו לעולמם אשר תניח לו להתקרב אל הדם, הוא יודיעך דברי אמת. אך כל שתשלול זאת ממנו, הוא ישוב וְיִלַךְ לאחור.'

155) כך דיברה נפש האדון טִי־סִי־אַס וְתִשָּׁב אל משכנות הָאֲדָם, (151-155) אחר שאמרה את דבר הנבואה. אך אני נשארתי שם איתן, עד אשר באה אמי וְתִשָּׁב מן הדם השחור; מיד הכירה אותי וְתִישָׂא קולה בככי וְתִאמַר לי מילים בנות־כנף: 'ילדי שלי, איכה באת אל מקום עלטה ואופל (160-156) ואתה עודך חי? קשה לחיים לראות מחוות אלה. כי נהרות גדולים בינינו,³ אפיקים מחרידים; אוֹקְאָנוֹס ראשון, שאותו אי אפשר לחצות רגלי, בלתי אם יש לאדם ספינה עשויה-היטב. האם רק עכשיו הגעת לכאן מִטְרוֹנָה, אחר שנדרת (165-161) זמן רב עם ספינתך ורעיך? כלום לא באת עדיין אל אִתְקָה, לא ראית את אשתך בהיכלותיך?'
כך דיברה, ואני השבתי לה ואמרתי: 'אמי שלי, הכורח הורידני אל הָאֲדָם לשאול דבר נבואה מפי טִי־סִי־אַס איש תְּבָאִי. (170-166)

3 כלומר, בין עולם החיים לעולם המתים.

עוד לא קרבתי אל אֶכְיָאָה, עוד לא דרכתי על אדמתי שלי; נע
 ונד אני לעולם וצער בלבי, מאז בראשונה הצטרפתי אל אֶמְמַנּוּ
 הנהדר ובאתי לאֶילִיּוֹס טובת-הסוסים להילחם בְּטָרוּיָאִים. אולם
 בוא, אמרי לי זאת ודייקי בדבריך: (175-171) איזה מין מוות אוד-
 יגון הכריעך? האם מחלה ממושכת, או שמא אֶרְטָמִים ממטירת-
 החצים סערה עלייך בחצייה הקלילים וקְטָלְתָךְ? ספרי לי גם על
 אבי ובני, שאותו עזבתי. האם רכושי עוד בידיהם, או שמא כבר
 (180-176) בידי גבר אחר? היאמרו כי לא אשוב עוד? ספרי לי על
 אשת חיקי, על עצתה והלך נפשה. הניצבת היא לצד בני ודואגת
 לכלל נכסנינו? או שמא כבר אחר לקחה לו לאישה, והוא הטוב
 באֶכְיָיִם?

כך דיברתי, ואמי הגבירה ענתה לי מיד: (185-181) 'אמת ויציב,
 באורך-רוח עוד היא מחכה בהיכלותיך. לילותיה וימיה לעולם
 נמגים לה בצער והיא שופכת דמעותיה. רכושך הנאה עוד לא
 ניתן לאיש, כי אם טְלָמְכוֹס מחזיק בנחלתך ללא עוררין וסועד
 לבו בסעודות השוות. (190-186) הן יאה לגבר חורץ משפט לישול
 חלקו כאלה, והכול יקראוהו לביתם. אך אביך גר שם כשדהו
 ואינו יורד העיריה. אין לו מיטה לשכב בה, אף לא מעילים או
 מרבדים נוצצים; לא כי, אלא בחורף ילון במשכן העבדים בבית,
 (195-191) באפר עלייך האח, עוטה בְּלוּיִים לגופו; אך בבוא
 הקיץ ובעת האסיף הפורייה נושרים העלים בנאות כרמי עתירי
 הגפנים, מכסים האדמה מכל עבר והם משמשים לו יצוע. שם
 הוא שוכב בצער ומלבה הכאב הגדול בנפשו, (200-196) בוכה על
 מר גורלך, וזקנתו קשה לו. כך אברתי אף אני ופגשתי מות;
 כי ממטירת-החצים המיטיבה-להשקיף לא סערה עלי בהיכלותי
 עם חצייה הקלילים, היא לא קְטָלְתִנִי, אף לא תקפה אותי איזו
 מחלה, אשר תכופות (205-201) נוטלת חיים מאברינו בייסורים
 ממושכים ואיומים. לא כי, כיסופי אליך – אל עצותיך הנבונות,

אודיסיאה המפואר, אל נועם הליכותיך – הם שנטלו ממני את חיי
 האֶרְטָמִים-כִּבְשׁוּ.
 כך דיברתי, ואנוכי נמלכתי בנפשי, הרהרתי כיצד אחבק את רוחה
 של אמי שהלכה לעולמה. (210-206) שלוש פעמים אצתי לעברה,
 כי ציחתי לבי לחבקה, שלוש פעמים נתעופפה מבין זרועותי כצל
 או כחלום. עלה הכאב החד בלבי עוד יותר, וְאִשָּׁא קולי וְאוֹמַר
 לה מילים בנות-כנף: 'אמי שלי, מדוע לא תעמדי? הלא ערגתי
 לחבוק, (215-211) למען נאחו זה את זו בזרועות אוהבות, כאן
 במשכנות האֶרְס, ותְרַיְיָנָה נפשותינו ככי תמרורים וקינה. או שמא
 פְּרִסְפוֹנִיָּאָה הנשגבה שלחה את זה הצלם כרי שאתאבל ואאנה עוד
 בימי שאת?' כך דיברתי, ואמי הגבירה ענתה לי מיד: (220-216)
 אֶלִּי, ילדי שלי, אתה שמר גורלך מכל בני האדם! פְּרִסְפוֹנִיָּאָה
 בת זאוס כך כלל אינה מתעתעת, דין אחד הוא לבני-ההתמותה
 כאשר ימותו. גידיהם לא יחברו עוד בשר ועצמות, כי אם להטה
 העני של האש הבווערת (225-221) יאפלים, כאשר אך תעזוב רוח
 החיים את העצמות הלבנות, והנפש, כחלום, תישא כנף ותתעופף.
 אולם החפדינא ובקש את האור! זכור את כל אלה, למען עוד
 הנבשמך לאשת חיקי.

כך שחננו אנו השניים דברינו, וְתְבוֹאָנָה הנשים, (230-226)
 כי פְּרִסְפוֹנִיָּאָה הנשגבה שלחתן, כל שהיו לפנים נשות גיבורים
 ונשותיהם. אלה נקבצו בהמון סביב הדם השחור, ואנוכי נועצתי
 בליותי, כיצד אחקור כל אישה ואישה. אם כן תוכנית זו נראתה
 לי בלבי טובה ביותר: (235-231) שלפתי את חרבי ארוכת-הלהב
 מצד ירכי המוצקה, ולא הנחתי להן לשתות מן הדם השחור כולן
 יחד. אחת אחר רעותה באו וְתִמְרְנָה אישה תולדותיה,
 ואנוכי חקרתי את כולן.

ראשונה אז ראיתי את טירו רמת-היחס, (240-236) אשר אמרה כי היא בתו של סלמנאוס המופתי וכן רעיית קרתאוס בן-איאלוס. ותאהב את אניפאוס האלוהי, והוא היפה לעילא מכל הנהרות הזורמים על הארץ, ותפקוד את פלגיו הנאים של אניפאוס דרך קבע. (245-241) והנה חובק-הארץ ומרעיד-האדמה לבש דמותו של זה וישכב עמה בשפך הנהר רבי-המערכולות. גלי הארגמן כיתרום כרכס הרים, חיפו והליטו האל והעלמה בת-התמותה. התיר את חגורת הבתולה ונסך עליה שינה. (250-246) כאשר סיים האל את מעשי האהבים, אחז את ידה בחווקה, אמר דברו וקרא: 'שמחי, גבירתי, באהבתנו! כעת חיה וילדת בנים נהדרים, כי משכב בני-אלמוות לעולם ישא פרי! דאגי להם וטפחי אותם. (255-251) עתה לכי לביתך ונצרי לשונך, כל תאמרי את שמי! אך דעי: אנוכי פוסידון מרעיד-הארץ.' כך אמר וצלל בים רוגש-הגלים. ונתהר ונתלד את פליאס ואת נלאוס; גדלו השניים והיו משרתי האיתנים של זאוס האדיר. (260-256) וישב פליאס ביולקוס רחבת-הידיים ויהי עשיר בצאן, ונלאוס קבע מושבו בפילוס מכוסת-החולות. אמנם בנים אחרים ילדה היא, המלכה בנשים, לקרתאוס, את איסון ואת פירס ואת אמיתאון לוחם-המרכבות.

אחריה ראיתי את אנטיפוזה, בתו של אסופוס, (265-261) אשר התפארה כי שכבה בחיקו של זאוס וילדה לו בנים שניים: את אמפיאון ואת זתוס. הם ראשונים יסדו את תפאי, העיר לה שבעה שערים, והקימו חומה ומגדל; יען כי לא יכלו לשכון בתפאי רחבת-הידיים ללא חומה ומגדל, ואם גם שניהם גיבורים.

(270-266) אחריה ראיתי את אלקמנה, היא רעיית אמפיטריאון, אשר ילדה את הרקלס העזוז שלכו לב אריה, אחר שוכבה בחיקו של זאוס האדיר. ונראה את מגרה, בת קריאון גבה-הלב, שאותה נשא בן-אמפיטריאון, כוחו לא תש מעולם.

(275-271) ראיתי את אמו של אוידיפוס, את אפיקסטה היפה,

קשתה מעשה תועבה באי-דעת. נשאה לבנה והוא, שהרג את אביו נשאה; אך עד מהרה גילו האלים את הכול לבני האדם. אמנם הוא מלך על בני-קדמוס כתפאי הנחמדת ויסכול מכאובים (280-276) בשל עצת האלים האיומה. אך אמו ירדה אל משכנות יתוס, שומר הסף האיתן; קשרה לעצמה לולאה ממרום ונתלתה מקודת הנג הגבוהה, כי הכריעה הצער. זנחה את בנה למכאובים והיס מאוד, אשר המיטו עליו אלות הנקם, נוטרות אמו.⁵

(285-281) ראיתי גם את כלוריס היפה להלל, אשר לפנים נלאוס לקחה לו לאישה בשל יופיה וניתן מוהר אי-יקץ. היא הייתה ומעיה בנותיו של אמפיאון בן איאסוס, אשר לפנים מלך ביד חזקה על אורכומנוס ארץ המיניאי. היא מלכה בפילוס, ונתלד לו מבין נהדרים, (290-286) את נסטור וכרומיוס ופריקלימנוס הנעלה. ומלכום ילדה עוד את פרו עזת-הנפש, פלא לבני האדם. ויחזרו אחריה כל השוכנים סביבה, אך נלאוס לא נתנה לאיש, בלתי אם לנבר אשר ינהג מפילקה את פרותיו עקומות-הקרניים ורחבות-המצח של איפיקלס העצום, (295-291) ואותן יקשה לנהוג. נביא המופת,⁶ הוא לבדו הבטיח להביאן, אך פקדו גורל אכזר מעם האל: שלשלאות כבודות ורועי הבקר אשר בשרה. אולם בכוא חודשים לקצם ובהשלם ימים מחזורם, עת תמה שנה וחלפו העונות, (296-300) או אז שיחררו איפיקלס העצום, כי סיפר לו נבואותיו כולן, ועצתו של זאוס נתממשה.

גם את לדה ראיתי, היא רעייתו של טינדראוס; ונתלד לו לטינדראוס שני בנים עזי-לב, את קסטור ארון-הטוסים ואת פולידראקס הטוב באגרופו. (305-301) אף שחיים שניהם, הארמה

5 הן האריניות. השוו לספר שני, שורה 135.
6 הוא מלמפוס, שהיה גדול הנביאים בדורו. השוו לספר חמישה עשר, שורה 225 ואילך.

אישלה הנתעבת, אשר מכרה נפשו של בעל נעוריה תמורת זהב
 לא אוכל לספר ולמנות שמותיהן כולן, נשות הגיבורים ובנותיהם
 אשר ראיתי; הן יחלפו הלילה המופלא בטרם אסיים. לא כן, הגיעה
 עשתי (335-331) לנום, בין בספינה המהירה עם מלחיה, בין כאן.
 אך שיכתי ביד האלים היא ובידיכם."

כך דיבר, והם כולם החרישו, נדמו; אחוזם חבלי קסם כהיכל
 סטייהצללים. פתחה ארטה לבנת-הזרועות ונשאה דבריה אליהם:
 "פיאקים, האם מצא חן בעיניכם גבר זה כפי מראהו,
 קשתו ודעתו השקולה? אמנם אורחי שלי הוא, אך לכולכם חלק
 בזה הכבוד. לפיכך אל-ינא תחפזו לשלחו ואל תמנעו מתנתיכם
 ממנו הנוקק; הלא רב (345-341) הרכוש אשר צברתם בהיכלותיכם
 בסטייה האלים. "ידיבר בקרבם הגיבור הישיש אַגְנָאוס; הוא היה
 מקגי הפיאקים ועלה על כולם כנאום, כי רבה ידיעתו את חוכמת
 העבר: "הו חברי, אכן בטעם דיברה מלכתנו הנבונה ותמימי דעים
 אנתנו, על כן שמעו בקולה. (350-346) אך אַלְקִינוֹאוס הוא שלסוף
 יקבע כל מילה וכל מעש."

השיב לו אַלְקִינוֹאוס, נשא קולו ואמר: "כדבריה כן יהיה,
 כל עוד חי אנוכי ומולך על הפיאקים אוהביה-משוט. ויאיל-נא
 אורחני, חרף כיסופיו לשוב לביתו, (355-351) להישאר עמנו עד
 מחר ואתן לו תשורת המלאה. תהא לכתו עניינם של הגברים
 כולם, וענייני שלי במיוחד, כי לי השררה בזה הבית." ענה לו

חסאוס נטש את אריאדנה בריאה ולימים היא הייתה כלתו של
 דיאניסוס.

12 בעלה של אריפילה היה אַמְפִּיאָרוֹס. פולִינִקְס, בן־אוידיפוס, הבטיח
 לה מחרוזת זהב אם תרוב על לב בעלה, כי יצטרף אליו לאסור
 מלחמה על העיר תבאי, אף שידע כי הוא עתיד ליפול שם.

המצמיחה-כל-חי אוצרת אותם בחובה. אך גם מתחת לארץ זוכים
 הם לכבוד מְאֹוס, כי מדי יום יחיה האחד וימות אחיו וכך יתחלפו
 לעולם, וכבודם ככבוד האלים.

אשר אמרה כי שכבה עם פּוֹסִידוֹן. ותלד שני בנים, ויהיו שניהם
 קצרי ימים: אוטוס השווה-לאלים ואַפִּיאֶלְטֶס שתהילתו-נרעת.
 מלבד אוריון המהולל. (315-311) הן במלאות להם תשע שנים היה
 רוחכם תשע אמות וגובהם תשעה קנים.⁷ איימו להקים מהומת
 מלחמה רבת-טלטלות אף על בני-האלמות באולימפוס. אמר
 השניים בנפשם להניח את אוֹפֶה על האולימפוס, ויעלו השמימה. אף
 פִּלִיוֹן,⁸ שיערתי נרעדים ברוח - על אוֹפֶה, ויעלו השמימה. אף
 של זְאוֹס, אשר לטו יפת-השער ילָדָתוּ,⁹ טרם שניהם קטל בנו
 רקותיהם וטרם עיטר סנטרם זקן הדור ושופע.
 (325-321) ראיתי את פִּיֶרְדָה ופְרוֹקְרִיס ואת אַרִיאַדְנָה היפה, היא

בת מינוס רוקם-המזימות. לפנים אמר תֶסָאוס לקחתה מפרתים אל
 גבעת אַתוֹנָה הקדושה,¹⁰ אך לא ידע נחת ממנה; הן טרם זאת
 הרגה אותה אַרְטֶמִּיס בריאה, אי שהים מכתרו, יען כי דִיאֹוניֶסוֹס
 השיאה לכך.¹¹ (330-326) ראיתי גם את מִיֶדָה ואת קְלִימֶנָה ואת

7 קנה הוא מידת אורך השווה לשש אמות (כ-3.36 מטרים).
 8 אולימפוס, אוסו ופליון הם שמות הרים גבוהים.
 9 הוא האל אפולון.
 10 כלומר אל האקרופוליס (מצודת העיר).
 11 אריאדנה סייעה לתסאוס למצוא דרכו בלבירינת בקנוסוס שבכרתים.
 אחר שתסאוס הרג שם את המינוסארוס יצאה עמו אריאדנה לאתונה.
 על פי הומרוס, ארטמיס הרגה אותה בדרך, כשחגו באי דיאה, כי האל
 דיאניסוס עורדה לכך. לא ידוע כיצד חטאה אריאדנה לדיאניסוס,
 ואולי חפץ האל במותה משום שקינא לתסאוס. על פי גרסה אחרת,

אודִיִּסְאוֹס רב־הַתּוֹשִׁייה, פנה אליו ואמר: "אֶלְקִינוֹאוֹס הַמוֹשֵׁל, הַמְרוֹמֵם מִכָּל הָאָדָם! (360-356) אִפִּילוֹ צִיּוּתִים לִי לְהִישָׁאֵר פֶּה שָׁנָה שְׁלֵמָה, וְאַחַר תְּחִישׁוּ לַכְּתִי וְתַתְּנוּ לִי מִתְּנוּת הַלֵּל, אִזְ לִרוּחַ הַדָּבָר, כִּי יִיטֵב לִי הַבְּרָבָה לְשׁוֹב אֶל מוֹלַדְתִּי הַיְקָרָה בְּיָדַיִם מִלֵּאוֹת יוֹתֵר. נִכְבַּד וְחֹבֵב אֶהְיֶה בְעֵינֵי הָאֲנָשִׁים (365-361) כּוֹלֵם, כֹּל אֲשֶׁר יֵרָא כִּי שִׁבְתִּי אֶל אִתְּקָה."

הַשֵּׁיב לוֹ אֶלְקִינוֹאוֹס, נִשָּׂא קוֹלוֹ וְאָמַר: "הוּ אֹדִיִּסְאוֹס, אֵינְךָ נִדְמָה בְעֵינֵינוּ לְאִישׁ תַּכְכִּים אוֹ לְכֹדָאֵי, אֲשֶׁר רַבִּים כְּמוֹתֶם זֶנֶה הָאֲרָמָה הַשְּׁחוּרָה, אֲנָשִׁים נְפֻצִים עַל הָאָרֶץ, (370-366) מִפִּיחִים כּוֹכְבִים שְׂאִישׁ לֹא רָאָה כְּדוֹגְמַתָּם. אַךְ אַתָּה לְשׁוֹנֵךְ רְהוּטָה, נִיחַמַת בְּבִינָה וְבִרְעוּת, וְכֹאחַד הַמְשׁוֹרְרִים סִפְרַת סִיפּוּרְךָ בְּשׁוֹמֵשׁ־שֶׁל, עֲלִילֹת הַיְגוֹן הָאִיּוֹמוֹת שֶׁל כָּל הָאֲרָגָאִים וְשֶׁלְךָ עֲצֻמְךָ.

אוֹלֵם בּוֹא, אֲמַר לִי זֹאת וְדִיִּיק בְּרַבְרִיד: (375-371) הֲרֵאִיתִי מִי מְרַעֵץ הַשׁוּוִים־לְאֵלִים, אֲשֶׁר בָּאוּ עִמָּךְ אֶל אֵילִיוֹס וּמִצָּאוֹ שֶׁם מוֹתָם? אַרְוֹךְ מֵאֹד זֶה הַלֵּילָה, אַרְוֹךְ לְאִין שִׁיעוּר, וְעוֹד לֹא עַת לְנוֹם בְּהִיכַל. סִפְרֵי לִי אִפּוֹא הַמַּעֲלִילִים הַמּוֹפְלָאִים. אֲשֶׁר עַד אוֹר הַשָּׁחַר הָאֱלוֹהִי, וְבִלְבַד (380-376) שְׁתּוֹאִיל לְסַפֵּר לִי בִזְזָה הַהִיכַל אַתְּ כָּל תְּלֹאוֹתָיִךְ. עֵנֶה לוֹ אֹדִיִּסְאוֹס רַב־הַתּוֹשִׁייה, פָּנָה אֵלָיו וְאָמַר: "אֶלְקִינוֹאוֹס הַמוֹשֵׁל, הַמְרוֹמֵם מִכָּל הָאָדָם: עַת לְהַכְבִּיר אֲמַרְמִים וְעַת לְנוֹם אַת שְׁתַּנּוּ. אִם עוֹד יֵשׁ אַת נִפְשֶׁךָ לְהַקְשִׁיב, (385-381) לֹא אֶסְרֵב לְסַפֵּר בְּאוֹזְנֶיךָ דְּבָרִים נוֹגִים אִף מֵאַלְה: תְּלֹאוֹתֵיהֶם שֶׁל רַעֲי, אֲשֶׁר אֲבָדוּ אַחֲרֵי־כֵן; הֵם שְׁנַמְלִטוּ מִמְלַחַמַת הָאֲנַחֲוֹת וּמִצַּעֲקַת הַטְּרוֹיָאִנִים, אַךְ בְּשׁוֹבֵם נִפְלו בְּרִצּוֹן אִישֵׁה אִיוֹמָה.

יְהִי כֹאשֶׁר פִּירוּהָ (390-386) פְּרִסְפוֹנִיָּה הַקְּרוּשָׁה אַת נִפְשׁוֹת הַנָּשִׁים הָעֲרִינּוֹת לְכָל עֵבֶר, כֹּאֵה נִפֵּשׁ אֶגְמָמֶנוֹן בֶּן־אַטְרָאוֹס וְהִיא אִפּוֹפֶת צַעַר. סַכְּבָוָה נִפְשׁוֹת אַחֲרוֹת, נִשְׁמוֹת אֲנָשׁוֹי כּוֹלֵם, אֲשֶׁר יָחַד עִמּוֹ מִצָּאוֹ מוֹת גּוֹדֵל מֵרַב בְּבִיתוֹ שֶׁל אֵיִקִּיטוֹס. יִכְרִינִי מִיָּד, אַחַר שִׁשְׁתָּה מִן הָרֵם הַשְּׁחוּר. (395-391) הַלֵּיל מוֹת יִשְׁפּוֹךְ דְּמַעוֹתָיו

הַיְהוּה וְהִשְׁט דִּיּוֹ אֵלָי כִּי אֲמַר לְחַבְקִנִי, אַךְ לֹא הוֹסִיפוּ כּוּחוֹ וְאִמְרוּ לוֹ וְהִיטוּ לוֹ בְּקֹדֶם בְּאֲבָרָיו הַגְּמִישִׁים. וְהִיטוּ וְכִבְּתִי, רִיחַמְתוּי בְּלִבִּי (400-396) וְאִשָּׂא קוֹלִי וְאֹמַר לוֹ יְהוּה בְּתִת־נַפְתִּי: 'בֶּן־אַטְרָאוֹס רַב־הַכְּבוֹד, מֶלֶךְ בְּנֵי הָאָדָם אֶגְמָמֶנוֹן! יְהוּה מִיָּד מוֹת אֲרִי־גוֹן הַכְּרִיעַךְ? הָאֵם הַכְּרִיעַךְ מִשְׁתּוֹלְלוֹת? (405-401) אוֹ יְהוּה מִיָּד לִפְנֵי טוֹפֵת אִימִים עַל פְּנֵי הַיְבִשָּׁה, עַת גּוֹלַת בְּקֶרֶם אוֹ עַדְרֵי מִנְעַם הַיְהוּדִן גְּבָרִים עוֹיְנִים עַל עֵרִים וְנִשְׁוֹתֵיהֶם?'
בָּן־גַּבִּים הַנָּאִים, אוֹ אֵלָי כִּשְׁנַלְחַמַת עַל עֵרִים וְנִשְׁוֹתֵיהֶם? בָּן־דִּיבְרָתִי, וְהוּא הַשֵּׁיב לִי מִיָּד וְאָמַר: 'צַאצֵּא־זָאוֹס, בָּן־זְאִיִּטִּים, אֹדִיִּסְאוֹס רַב־הַתְּחַבּוּלוֹת! (410-406) לֹא הַכְּרִיעַנִי פּוֹסִידוֹן מִסְּפִיחִים, לֹא הָקִים עָלַי טוֹפֵת אִימִים וְסַעֲרַת רִחוּת מִשְׁתּוֹלְלוֹת, אִךְ לֹא הִרְגֵנִי גְּבָרִים עוֹיְנִים עַל פְּנֵי הַיְבִשָּׁה. כִּי אִם אֵיִקִּיטוֹס כִּטַּן לִי מוֹת גּוֹדֵל מֵרַב וְקִטְלָנִי בְּעוֹזַת אֲשֵׁתִי הַנּוֹרָאָה. זִימֵן אוֹתִי לְבִיתוֹ, (415-411) עֲרַךְ לְכַבּוּדִי סַעוּדָה יְהִירְגֵנִי כְּהַרְגֵי שׁוֹר עַל אֲבִטָּה. כֹּהֵה מִתִּי מוֹת אוֹמֵלֵל; יִתֵּר רַעֲי נִקְטְלוּ סַכְּבִי בְּלִי רַחֵם, כּוֹרִים לְבִנְיָיִבִים הַנִּשְׁחַטִּים בְּבֵית גְּבִיר אֲמִיד וְרַב נִכְסִים לְרַגְלֵי חֲנוּנָה, סַעוֹדַת רַעֲיִים אוֹ מִשְׁתָּה חֲגִיגִי. (420-416) וְאַתָּה כֹּבֵר רֵאִיתִי מוֹתֵם שֶׁל גְּבָרִים רַבִּים, בִּין נִפְלוּ בְּדוֹי־קֶרֶב, בִּין בְּמַלְחָמָה רַבְתִּי; אֵלֶם לוֹ חִזִּית בּוֹ הַזּוֹעָה, אִזִּי מֵאֹד נַעֲצַבְתָּ וְדָאֵב לָכֵן, כִּי סַכְּבִי עֲשִׂיתָ־הֵיחַן וְהַשְּׁחַלְחָנוֹת הַמְּלָאִים מוֹטִילִים הֵיינּוּ בְּהִיכַל, וְהַרְצַפָּה כֹּהֵה הוֹצַפָּה בְּדַמְיֹנִי. (425-421) וְאִין מְעוֹרַרְתָּ חֲמָלָה כְּאוֹתָה צַעֲקָה שְׁמַעְתִּי, צַעֲקַת בְּת־פְּרִיאָמוֹס, קְלִיטִי־מִנְסְטְרָה הַנִּכְלּוֹלִית רִצְוָה אוֹתָה וְתִפּוֹל עָלַי, וְאֲנוּכִי נִשְׂאֵתִי יְדֵי הַלְמָתִי בָּאָרֶץ, מִתְּפַל בִּישׁוּרֵי מוֹת עַל חֶרֶב אֵיִקִּיטוֹס. אַךְ הִיא, עוֹזַת הַפְּנִים, חֲקָה וְלֹא הוֹאִילָה לְצַעֵם (430-426) כִּי־דִיהָ אַת עוֹיְנִי בְּרַדְתִּי אֶל מִשְׁכַּנּוֹת הָאָדָם, אִף לָא לְסַגּוֹר אַת פִּי. עַל כֵּן אִין אִיוֹמָה וְעוֹזַת פְּנִים כְּאִישֵׁה, אֲשֶׁר תִּהְגֶּה בְּרוּחָה מַעֲשִׂים כְּאוֹתוֹ פִּשְׁעֵ בּוֹי, שְׁתַּכְנַנְתָּ וְזוֹ לְבָבָה וְאֲמַרְהָ לְרִצּוֹחַ אַת כְּעַל נְעוּרֵיהָ. אֲמַנֵם שִׁיעֲרַתִּי בְּנַפְשִׁי

435-431) כי אשוב לביתי בכרכה ויקבלוני בני ועבדי בסכר פנים יפות; אך היא, שחרשה רעות אימות, המיטה חרפה על עמנה ועל בנות העתיד, על כל הנשים העדינות ואם גם טבת-מעשה ביניהן.¹

כה דיבר, אך אני השבתי לו ואמרתי: (440-436) 'אבוי! אכן זאוס המשיקף-למרחב שנא למכביר את זרעו של אַטְרָאוס, ועבר אותו בזמיות נשים מכראשית. רבים מאתנו נפלו בעבור הַלְגָה, ולך טמנה קְלִיטִימֶסְטֶרָה מלכודת עוד כשרחקת'. כך דיברתי, והוא השיב לי מיד ואמר: (445-441) 'לפיכך אף אתה אל תבטח לעולם גם באשתך, אל תגלה לה את כל שהיטבת לדעת; לא כי, אמור לה מקצת, ומקצת הסתר מעינייה. אמנם לך, אוֹדִיסֵאוס, לא יפון מוות מידי אשתך, כי מאוד נבונה היא ומחשבות טובות תהנה בלבה (450-446) בתו של איֶקְרִיוֹס, פְּנִלוֹפִיָאָה צלולת-הדעת. אמת, כלה צעירה עזבונה אנו בלכתנו למלחמה, ותינוק לה עולל היונק מרשה; אך עתה, דומני, ישב בקהל הגברים. מאושר הוא! כי אבני היקר ישוב ויראנו, (455-451) והוא עוד יחבק את אביו כרת וכרין. אך אותה האישה לא התירה כי תשבענה עיני מראות את בני, כי טרם זאת רצחה אותי. אך אומר לך דבר נוסף, ואתה הטמנ זאת בנפשך: בחשאי, ולא לעין כול, הבא ספינתך אל חופי ארץ אבותיך היקרה, (460-456) כי אין עוד אמן בנשים. אולם כוא, אמור לי זאת ודייק בדבריך: אולי שמעת כי בני שלי עורנו חי? אולי באוֹרְכֹמְנוֹס או שמא בפילוס מכוסת-החולות, ואולי אצל מְנִלָאוס בספֶרְטָה הרחבה? (465-461) כי עוד לא מת על הארץ בני הנהדר אוֹרְטֶסְטֹס. כה דיבר, אך אני השבתי לו ואמרתי: 'בן אַטְרָאוס, מדוע תשאלני דברים אלה? אינני יודע כל עיקר, האם חי הוא או מת, ורע ללהג ללא טעם.'²

כך שחננו אנו השניים דברי יגון (470-466) ועמדנו בעצב, שופכים דמעותינו הרבות. ונתבוא נפשו של אַכִילֵס בן-פְּלָאוס,

הנש פְּטֹרוֹקְלוֹס ואַנְטִילוֹכּוֹס איש המופת, וגם נפש אַיאֵס, אשר נלה כמראוהו ובקומתו על כל יתר הַדְּנָאִים זולת בנו המופתי של פְּלָאוס. (475-471) הַפִּדְיָנִי נפשו של נכד־אַיאֵקּוֹס קל-הרגל, נשאה קולה בכבי ופנתה אלי במילים בנות-כנף: 'צאצא־זאוס, הַדְּלָאֵרְטֶסְטֶה אוֹדִיסֵאוס רבי-התחבולות! עיקש שכמותך, איזו עלילה גדולה מזו תהגה עוד בנפשך? כיצד העזת לרדת אל הַאֵדֶס, פה שוכנים המתים (480-476) חסרי-הבינה, צלמי בני־תמותה שהלכו לעלמס?'

כך דיבר, ואני השבתי לו ואמרתי: 'הו אַכִילֵס, בנו של פְּלָאוס, הישאל לעילא מכל האַכִיִּים! באתי במצוקתי אל טִרְסִיאֵס, אולי ישא לי עצה כיצד אגיע אל אֵיתְקָה הסלעית. (485-481) עוד לא קרבתני אל אַכִיָאָה, עוד לא דרכתי על אדמתי שלי, כי אם לעולם רעות יפקודני. אך אתה, אַכִילֵס, המבורך ברורות ראשונים ואחרונים. כי לפנים כשעוד חיית, אנו הַאֵרְגָאִים חלקנו לך כבוד אלים, וכעת תשלט כאן ביד חזקה על המתים. (490-486) לפיכך אל תעצב אל לבך כי מָת, אַכִילֵס.'

כך דיברתי, והוא השיב לי מיד ואמר: 'אל תבקש לנחמני בנותי, אוֹדִיסֵאוס המפואר. אבחר בחיים ומוטב אהיה שכיר יום של אחר, אדם דל רכוש, אין לו חלק בקרקע, (495-491) מהיותי כאן מלך על כל המתים שגוועו!³ אולם בוא וספר לי על אודות בני הנעלה: האם ירד למלחמה והיה לאלוף או לא. ספר גם על פְּלָאוס המופתי, אם למדת דבר מה עליו. האם קהל המִיֶרְמִידוֹנִים הרבים חפצים עוד בכבודו, (500-496) או שמא יבזוהו ברחבי הָלֵאס ופָתְקָה, כי קפצה הזקנה על ידיו ורגליו? הן אנוכי לא אושיענו

13 השוו לדבריו של אכילס באיליאדה, 9.401-409, וכיחור שורות 401-402: "כי עבורי כל אוצרות איליוס, העיר המשגשגת, אינם משתווים לערך החיים."

של מעולם לא ראו, כי חוזרו פניו הנאים או כי מחה דמעות מחיו. לא כי, החחנן אלי בכל מאודו (531-535) לצאת מן הסוס, ידיו על ניצב חרבו ועל כידונו כבדי-הנחושת והוא הוגה רעות לטרואנים. כאשר החרבנו את עירו הנישאת של פריאמוס, נטל הא את מנת חלקו ותשורתו ועלה בשלום לספינתו, כי לא נפגע מן הנחושת החדה (536-540) ואף לא פצעתו חרב בקרב פנים אל פנים, והוא שתכופות יקרה במלחמה, עת ישתולל ארס בחמת ומת'. כך דיברתי, ונפשו של נכד-איאקוס קלי-הרגל הלכה לדרכה בצעדים גדולים, שם בכרי העירית,¹⁷ ותשמח, כי אמרתי שבנו משכנו ומעלה.

(541-545) יתר נשמות המתים שהלכו לעולמם עמדו שם בצער, ותשאלנה אחת אחת על אודות היקר לה. אך נפש איאס בן-טלמון היא לבה רחקה ממני, כועסת על נצחוני, אשר אנוכי ניצחתי עליי הספינות, כשהתמודדנו (546-550) על נשקו של אכילס; אמנו הגבידה הגיחה הכלים לפנינו, ובני-הטרואנים ופליס-אתנה חרצו המשפט. הלוואי לא ניצחתי בזו התחרות! כי בעטיו של זה הפרס סגרה האדמה את פיה על ראש כה נשגב, ראשו של איאס, אשר בתוארו ובמעשיו עלה (551-555) על כל יתר הדיאנים וזלל בנו המופתי של פלאוס. פניתי אליו במתקשפתים ואומר: 'איאס, בנו של טלמון איש המופת, כלום גם במותך לא תשכח ועמך עלי בשל אותם כלי נשק נוראים? נתנום האלים להיות לרועץ לארואנים. (556-560) יען כי אתה, שהיית משגבנו, אברת; ואנו האכיים אכלים על מותך כאבלנו על ראש אכילס בן-פלאוס. אולם אין איש אשם מלבד זאוס, שעבר נוראות את צבא הדיאנים תופשי-החנית וגזר עליך הגזרה. (561-565) על כן בוא לכאן, אלופי, ושמעת דברי ומילחי; כבושנא כעסך ולבך הגאה! כה דיברתי,

17 הוא מין צמח (asphodelus).

עוד תחת קרני החמה, כשם שלפנים עשיתי שמות בטובי הגיבים בטרורה הרחבה והושעתי לארואנים. (501-505) לו באתי כך אל בית אבי ואם גם לרגע! או אז היו הם מתיירים מפני כוחי ועוצם ידי כל שאמדו להתעמר בו ולגשלו מכבודו. כך דיבר, ואני השבתי לו ואמרתי: 'אמנם אינני יודע דבר על אודות פלאוס איש המופת, (506-510) אך באשר לנאופטולמוס, בן היקר, אספר לך אמת לאמיתה כשם שציויתני. הן אני בעצמי הבאתי אותו בספינתי החלולה מסקירוס לחבור לאכיים החדה שריון-הרגל. אמת, מדי טיכסנו עצותינו סביב העיר טרויה, (511-515) אזי לעולם היה הוא ראשון לנאום ולא כשל בדבריו. נסטר

סביב העיר טרויה, מעולם לא נשאר בהמון הלוחמים ובקהלם, כי אם הרחיק ופרץ קדימה, לא נפל מאיש בגבורתו; (516-520) לוחמים רבים קטל בהמולת הקרב הנוראה. לא אוכל לספר ולמנות שמותיהם כולם - מה עצום הצבא שהכריע בהושיעו לארואנים! - בלתי אם אחד, בן-טלפוס, שאותו הרג בנחושת, הוא הגיבור אודיפילוס, ורבים רעיו (521-525) הקטיים אשר נפלו סביבו בגין תשורות שניתנו לאישה.¹⁴ אמת, לא ראיתי גבר יפה ממנו! וזלל ממןון האלוהי.¹⁶ ועוד, כשירדנו בסוס אשר אפיאוס עמל לבנותו, אנו בחירי הארואנים, ולי הפיקוד על הכול - לפתוח המארב הבנוי לתלפיות ולסוגרו - (526-530) אזי יתר מנהיגי הדיאנים ויועציהם היו מוחים דמעותיהם ונרעדו אברי כל גבר וגבר; אמנם עיני

14 הכוונה כאן לגפן זהב אשר פריאמוס, מלך טרויה, נתן לאסטיובקה אשת טלפוס. תמורתה שלחה אסטיובקה את בנה אודיפילוס לעמוד לימין הטרואנים במלחמתם.
 15 כלומר, מאודיפילוס.
 16 הוא מנהיג האיתופים, בנם של אאוס וטיתונוס. ראו גם ספר רביעי, שורה 187 והערה 2.

אך הוא לא ענה לי מאומה וַיִּלֶךְ אֶל אַרְבּוֹס עִם יֵתֵר נַפְשׁוֹת הַמַּתִּים
שֶׁהֲלָכוּ לְעוֹלָמָם.

ייתכן שהיה פונה אלי, חרף כעסו, ואולי אנוכי אליו; (566-
570) אמנם השיאני לבי בחובי לחזות בנפשות האחרים שהלכו
לעולמם.

ראיתי שם את מינוס, בנו הנעלה של זאוס, מטה של זהב בידו
הוא יושב בדין וחורץ משפט למתים; הם סבכוהו וביקשו משפט
מהמלך, (571-575) אלה יושבים ואלה עומדים, שם בבית האֵסֶס
רחבי-השערים.

אחריו הבחנתי באודיון העצום, רוֹדֵף שם בכרי העירית את
חיות הבר, אשר הוא בעצמו צד לפנים בהרים השוממים, וכידוי
אלה עשויה כולה מנחושת, לא תנופץ לעולם.

(576-580) וְאֵרָאָה אֶת טִיטִיוֹס, הוא בנה של גֵּיזָא עֶסְרֹת־
הַתְּהִילָה, שוכב על הקרקע ומשתרע על פני תשעה חֲבָלִים.¹⁸ והנה
נשרים שניים יושבים לצדו מכאן ומכאן ומנקרים את כבדו, נוכרים
עד מעי, אך אין לאל ידו לסלקם. הלא חילל את לְטוֹ, פילגשו
הכבודה של זאוס, (581-585) בלכתה אל פיתון דרך פְּנוֹפָאוֹס יַפְת־
הַשְּׂדוֹת.

וְאֵרָאָה עוֹד אֶת טַנְטָלוֹס,¹⁹ סובל מכאובים קשים. הוא ניצב
בתוך אגם, והמים נושקים לסנטרו. צמאונו מייסרנו, אך לשתות
אין הוא יכול. כי מדי יתכופף הישיש לשתות בשקיקה, (586-
588)

¹⁸ חבל הוא מידת אורך השווה ל-28 מטר. השתמשתי במונח זה לתרגום
מידת האורך היוונית πέλεθρον המופיעה כאן. מידה זו שווה לכ־30
מטר. משתמע, אם כן, כי טיטיוס השתרע על פני 270 מטרים בקרוב!
השוו גם לאיליאדה, 21.407.

¹⁹ מלך אגרי בפריגיה. סיבת עונשו אינה נזכרת, אך ככל הנראה חטא
כלפי האלים. (כך גם לגבי טיסיפוס, מלכה האגרי של קורינתוס,
הנזכר להלן.)

(589) או אז יעלמו המים, ייבלעו כליל ותִרְאָה האדמה השחוחה
לִבְּבֵי רֵגְלֵיהָ, כִּי כוּחַ אֱלֹהִים מֵיִבֵּשׁ אֶת הָאֲגָם. גם עצים רמי-צמרת
היו שם. פְּרִים תְּלוּי מַעְלִיו, אַגְסִים, רִימוֹנִים וְעֵצֵי תַפּוּחַ הַדּוֹרִי־
מִי, אֶף תַּאֲנִים מִתּוֹקוֹת וְעֵצֵי זֵית כְּשִׂיא פְּרִיחָתָם. (591-595) אֶךְ
הִי יִזְקֶה הַיִּשִׁישׁ לְתוֹפֶסס בִּידָיו, יַעֲיֵפֶם הַרוּחַ אֶל עֵבֶר הָעֵנָנִים
הַיְצִלִים.

וְאֵרָאָה עוֹד אֶת סִיסִיפּוֹס, סובל מכאובים קשים, מנסה לגולל
אֶבֶן אֲרִידָה בְּשֵׁתֵי יָדָיו. וַיֵּאֱמֶן זְרוּעוֹתָיו וּרְגָלָיו (596-600) וַיִּדְחַף
הָאֶבֶן אֶל עֵבֶר שִׂיאוֹ שֶׁל הַר, אֶךְ מְדֵי אֹמְרוֹ לְהַנִּיפָה מֵעַל שִׂיא
הַסֵּנָה, יִהְפְּכֶנָה אִיזָה כוּחַ אֲכֹזֵר. שׁוֹב תִּתְגַּלְגַּל אִזָּה אֶבֶן רַחֵם־
לְיִתְדֵי הַמִּישׁוּרָה. וְהֵנָּה שׁוֹב יִשְׁנֶס מוֹתָנָיו וְיִסְעֵנָה, זִיעָתוֹ נִיגְרַת
מֵאֲבָרָיו וְאֶבֶק מֵיִתְמֵר מֵרָאשׁוֹ.

(601-605) אַחֲרָיו רֵאִיתִי אֶת הַרְקֵלֶס הַכְּבִיר - אֶת צִלְמוֹ, יַעַן
כִּי הוּא עֲצָמוֹ מֵתַעֲנֵג בְּמִשְׁתָּאוֹת הָאֱלִים בְּנֵי־הָאֱלֹמוֹת וְהִבָּה יַפְת־
הַקִּיסְלִיִּים הִיא הַמִּשְׁתָּאוֹת הָאֵלִים בְּנֵי־הָאֱלֹמוֹת וְהִבָּה יַפְת־
עֵלָה סָבִיבוֹ שְׁאוֹן הַמַּתִּים, כְּצוּחַת צִיפּוּרִים (606-610) הַמֵּתְעוֹפְפוֹת
בְּהֵלָה לְכָל עֵבֶר. וַיְהִי מְרָאָהוּ כְּלִיל אֶפְלָה, אוֹחוֹ קִשְׁתוֹ הַשְּׁלוֹפָה
חֲצוּ עַל הַיִּתֵר, מֵתְבוֹנֵן אִיוֹמוֹת סָבִיבוֹ כִּנְכוֹן לִירוֹת כֹּכַל רַגְע.
נֹרָאָה הֵייתָ רְצוּעַת הַכְּרוּכָה סָבִיב חֲזוּהוּ, חֲגוּרַת זֶהָב וְעֵלִיָּה
עֵיטוּרִים מוֹפְלָאִים מַעֲשֵׂה אֱמֶן: (611-615) דוֹבִים וְחֲזִירֵי בָר וְכַפְרִירִים
שְׂעִינִיָּהם בּוֹרְקוֹת, מַעֲרֻכּוֹת מִלַּחְמָה וְאֶף מַעֲשֵׂי הַרְג וְקַטֵּל לֹחֲמִים.
הוּא שְׂסִיִּים לַחֲשֵׁלָה בִּל יֵאֱמֹר לַחֲשֵׁל עוֹד אַחֲרָתָּה, הוּא הַחֲרַשׁ שְׂעִיֵּצָב
בְּכִשְׂרוֹן אֹמְנוֹת זֶה הַתְּלִי.

וַיְכִירֵנִי מִיָּד, אַחֲרֵי שְׂרָאֲנִי כְּמוֹ עֵינָיו, (616-620) וַיִּשְׂא קוֹלוֹ בְּכִכִּי
וַיֵּאֱמֹר לִי מִיִּלִּים בְּנוֹת־כִּנְף: 'צֵאֲצֵא־זָאוֹס, בֶּן־לְאַרְטֶס, אוֹדִי־סָאוֹס
הַבְּהִתְחַבְּלוֹת! הוּא הָאוֹמְלָל! אַמֵּת, גַּם אַתָּה נוֹשֵׂא כְּעוֹל גּוֹרֵל אֲכֹזֵר,
כְּאוֹתוֹ הַגּוֹרֵל שֶׁנִּשְׂאֲתִי אֲנִי תַחַת קַרְנֵי הַחֲמָה. אַמֵּנָם הֵייתִי בְּנוֹ שֶׁל
זָאוֹס בֶּן־קְרוֹנוֹס, אֶךְ סָבֵל (621-625) יַדְעֵתִי אִין־קֶץ, יַעַן כִּי שׁוֹעֲבַרְתִּי

לגבר נחות ממני בהרבה, והוא ציווה לי מטלות קשות.²⁰ פעם אף שלחני לכאן להעלות את הכלב;²¹ הן שיער בנפשו, כי אין עוד קשה מזו המטלה עבורי. אך אנוכי העליתיו והנחיתו אותו אל מחוץ להָאָדָס; (626-630) הָרָמָס הורה לי הדרך, וכן אָתְנָה אפורת-העין.

כך אמר וַיֵּרֶד שוב אל משכנות הָאָדָס. אך אני ניצבתי איתן במקומי, שמא יבוא עוד אחד מאותם גברים גיבורים שאבדו בימי קדם. אמת, הייתי מוסיף לראות שם את בני דורות ראשונים, ומאוד חפצתי בכך – (631-635) את תַסְאֹס ופִּירִיתוֹאֹס, בנים מהוללים לאלים; אולם טרם זאת צבאו עלי אינספור עדות המתים בצווחה איומה. ויתקפני פחד חיוור, פן תשלח אלי פְּרָסְפוֹנִיָאָה הנשגבה מְהָאָדָס את ראש הגוֹדְגוֹנָה, אותה מפלצת אימים.²² (636-640) מיד שבתי לספינתי וציוויתי לרעי כי יעלו ויתירו את כבלי הספינה. מיד עלו הם לסיפון וישבו בספסלים לחתור. גלי הזרם נשאה בהפליגה על פני הנהר אוֹקְאָנוֹס, ראשית בכוח משוטינו ואחר ברוח טובה.

20 כוונתו לאוריקִתְאֹס. השור לאיליאדה, 124-19.98.

21 הוא קָרְבוֹס, הכלב בעל שלושת הראשים השומר את שערי השאול. 22 כלומר, מרוסה, שמבטה הקטלני היה הופך כל חי לאבן.

ספר שנים עשר

(5-11) "עובה ספינתנו את זרם הנהר אוֹקְאָנוֹס והגיעה אל גלי הים חב־הנתיבים, אל האי אֵיאִיָאָה, שם משכנות אָאוֹס הרעננה ורחבות למחולותיה, שם גם הֶלִיוֹס יעלה ויזרח. באנו שמה, העלינו הספינה על החולות (6-10) ובעצמנו נחתנו על שפת הים; שם שכבנו לישון המתנו לשחר האלוהי.

הופיעה אָאוֹס הרעננה, ורודת-האצבעות, ואנוכי שלחתי את רעי אל ארמונה של קִיֶּקָה להביא את גופת אֶלְפֵנוֹר שהלך לעולמו. (11-15) חטבנו גזעים וקברנוהו בקצה החוף על רמה נישאת, לבנו דאב ודמעות רבות ניגרות מעינינו. כשנשרפה הגופה וכן כלי נשקו של המת, שפכנו לו תל והקמנו ניצב אבן ובראש התל תקענו את משוטו הנאה.

(16-20) עשינו את אלה הדברים כסדרם, אך לא נעלם מעיניי של קִיֶּקָה דבר שוכנו מְהָאָדָס. עטתה מחלצותיה וַתְּבוֹא אלינו במהירות רבה; שפחותיה אשר עמה נשאו לחם ובשר רב וכן יין אדמדם נוצץ. עמדה באמצעותנו הנהדרת כאלות וַתִּישָא דבריה: (21-25) 'אומללים, כי חיים ירדתם אל משכנות הָאָדָס. כפל מוות לכם, ושאר האדם מתים אך פעם. אולם בואו, אכלו המזון ושתו היין, הישארו כאן כל היום. עת יפציע השחר תפליגו, ואנוכי אורה לכם הדרך, כל דבר ודבר (26-30) אציין,